

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SVMMO PON=||TIFICE,|| QVINQVE LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

IV. Obiectiones Illyrici dissoluit, ac mendacia plurima auctoris eiusdem detegit, & redarguit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53860)

miter & concorditer exhibemus. Et promittimus, quod contra præmissa, vel aliquod præmissorum, nullo vnquam tempore veniemus; sed ea omnia & singula pro posse nostro procurabimus inuiolabiliter obseruari. & vt hæc nostra voluntas, approbatio, ratificatio, assensus, consensus, atque promissio à nobis eisdem Romanis Pontificibus, & Ecclesie in perpetuum obseruentur, hoc præsens scriptura inde fieri fecimus, nostrorumq; sigillorum munimine roboratum. Actum & Datum anno Domini M. CC. LXXIX. Indictione VII. regnante Domino nostro prædicto D. R. Romanorum Rege, glorioso Regni eius anno sexto.

Hos igitur nos testes habemus, Pontifices, Concilia, Principes, Theologos, Iureconsultos, Historicos, eosque veteres, & recentiores; Germanicos, & Italicos.

CAPVT IV.

Obiectiones Illyrici dissoluit ac mendacia plurima auctoris eiusdem detegit & redarguit.

VNC verò quid pro se adferat Illyricus videamus. Sic igitur præfatur pag. 89. *Restat vt dicatur de Electoribus, & iure electionis novi Imperatoris, decedente priore. nam hic quoque, & ubique alibi, Pontificorum parasitarum mendacia grassantur. dicunt enim, quod imperante Othone III. Gregorius V. Germanus malè à Romanis tractatus, suaq; sede, pulsus decretum tulerit, quod septem Germani Principes, loco Romani populi: Senatusque, Imperatorem in perpetuam posteritatem eligere, deberent. quod eorum figmentum mox euidenter Deo dante redarguemus.* Hæc est Illyrici præfatio: quæ si vera sit, necesse iam erit, vt idem Illyricus fateatur, non modò paucos quosdam Scriptores Italicos, sed etiam multos Germanos, & ipsos Electores, atque adèò Illyricum, & collegas eius fingere ac mentiri,

ffff

tiri,

riri, vt Romani Pontificis gratiam aucupentur. Sed videamus quàm euidenter Pontificiorum parasitarum (vt ipse vocat) figmentum redarguat.

Primo loco testem producit Iordanum, qui in libro de Translatione Imperij scribit à Carolo Magno Electores institutos. At idem Iordanus addit, id fecisse Carolum de consensu & mādato Romani Pontificis, vt supra ex verbis eius ostendimus. neque nos tenet Illyrici annotatio illa, *Suppositum planè videtur esse illud verbum, de mandato Papæ; nam tunc Papæ fuerunt subditi iurati Principum Romanorum, atq; adeò Caroli ipsius; non autem eorum domini, qui aliquid eis mandare possent, aut auderent.*] Hæc, inquam, annotatio nos neque terret, neque mouet. siquidem Pontifices Romanos Imperatorum subditos iuratos aliquando fuisse dixit aliquoties iam Illyricus, sed nunquam probauit. nos verò contrà demonstrauius ex Chronico Mariani Scoti, Ludouicum Imperatorem Caroli Magni filij, iubente Papa Gregorio (sic enim loquitur Marianus) coniugem recepisse: & ex Aimoino lib. 5. de rebus Gallorum cap. 24. mandato Adriani Papæ recessisse Carolum Cæsar ab infestatione Ludouici iunioris, Imperatoris Romanorum: denique (vt omittam alia innumerabilia exempla supra citata) ex Radeuico canonico Frisingensi lib. 2. de rebus gestis Friderici I. cap. 70. Fridericum Imperatorem Pontificis pedes osculatum, ei que ex equo descendentem strepant tenuisse.

Secundo loco producit testem Nauclerum: *Porrò Nauclerus, inquit, generatione 34. ordinationem Electorum tribuit Othoni III. hisce verbis, Hoc in tempore Electores Imperij instituti leguntur: de quo aliqui scribunt, quòd Otho III. cum hæredes ex se descendentes non haberet, constituit ex consilio Principum Germania, vt Imperatore mortuo, in oppido Francofurt perpetuò fieret electio, Electoresq; constituit tres Archiepiscopos, &c.*] At Illyricus non satis germana fide sequentia

quentia verba prætermisit, quæ ita habent: Itaque aiunt, Gregorium V. cognita Imperij imbecillitate, varietateque fortunæ; utque is, qui cæteris virtute præstaret, præeslet etiam dignitate; sanctionem tulisse de Imperatore deligendo, &c. Vide etiam quæ supra citauimus ex Nauclero, & planè perspicies quàm bona fide auctores citet Illyricus. Tertium testem esse vult, nescio quam additionem ad epistolas Decretales. Quin, inquit, & Decretalium exemplaria quædam recens Lugduni impressa, habent additionem super Venerabilem, quæ constitutionem septem Electorum Othoni III. tribuit, cui sanè aliqua fides à Papistis tribuenda est.] Ista verò additio nihil omnino nos mouet, tum quòd sit Caroli Molinæi, hominis hæretici, & qui Rom. Pontificem non minus quàm Illyricus oderat; tum quòd sit glossa destruens textum, cum in ipso cap. Venerabilem, apertissimis verbis legatur, potestatem eligendi Regem Romanorum, ad Principes Germaniæ ab Apostolica Sede peruenisse.

Quartum testem producit Theodoricum à Niem: *Eodem modo, inquit, & Theodoricus Niemus, qui primùm fuit multorum Paparum secretarius, postea Episcopus Verdensis, eidem Othoni Casari, & Principibus Imperij constitutionem septem Electorum adscribit.*] Hic verò non solum fidem, sed etiam prudentiam in Illyrico desiderare cogor. siquidem Theodoricus à Niem in suo Nemore, ut ipse etiam Illyricus post quatuor pagellas prolixè citat, nihil eiusmodi scribit; quin etiam (quod attinet ad Othonem III.) clarissimis verbis Illyrici mendacium coarguit. ait enim Electores primùm institutos post obitum Heinrichi sancti, qui Othoni III. successerat in Imperio, quo pacto autem Othoni tribuere potuit Niemus id quod ipse scribit factum post obitum successoris eius?

Quinto loco Albertū Krantziū testem profert: Quod, inquit, & Albertus Krantzius in sua Metropoli facit discretis verbis, sicut & in aliis suis historiis.

ffff 2

Nunc

Nunc planè Illyrice, sapere cœpisti, qui diserta illa verba Krantzij non adscripsisti. sed adscribemus nos, vt candorem pectoris tui omnes agnoscant. Sic igitur Krantzius lib. 3. Metropolis cap. 40. *Ita perit sine prole (Ottho III.) praua aliaq. electio, quam idem Imperator cum Gregorio V. propinquo suo fecisset, quæq. durat in hodiernum, vt non legitima successione quaratur Imperator (quomodo à memoria Magni Caroli videbatur inolitum) sed electione septem primitiuorum Principum assumatur.* Hæc sunt illa diserta verba Krantzij, vbi vides Gregorium Pontificem nominari, cùm de constitutione Electorū agitur. Sed magis adhuc diserta sunt verba eiusdem Krantzij in lib. 4. Saxonix cap. 25. à nobis suprâ citata. in iis enim verbis illud ipsum legitur, quod Illyricus in præfatione huius disputationis parasitarum Pontificiorum mendacium, & figmentum appellauit.

Sexto loco Nicolaum Cusanum testem producit, cuius integrum cap. 4. lib. 3. de Concordantia Catholica suo libello inseruit. Sed is auctor ab Illyrico multum dissentit. et si enim docet non à solo Pontifice Electores Imperij institutos, sed à communi consensu Imperij vniuersi; docet tamen Summi Pontificis consensum, ad eam institutionem legitimè faciendam primo loco necessariò requisitum: non secus atque in concilio vniuersali auctoritas, & consensus Præsidis requiratur. *Concurreret, inquit, ad hoc consensus ipsius Gregorij V. tanquam vniuersi Pontificis Romani, qui iuxta gradum suum in consentiendo in communem Imperatorem interesse habet, rectè, sicut in Conciliis vniuersalibus concurrat in primo gradu auctoritas ipsius per consensum cum aliis omnibus ipsum concilium celebrantibus: Vigor nihilominus definitionis non ab ipso primo omnium Pontifice, sed ex communi omnium, & ipsius, & aliorum consensu dependet.* Et infra: *Ita quod patet in veritate consensum Romani Pontificis à principio interuenisse, dum isti Electores constituerentur. Unde ipsi cõmuni surgentes legatione omnium qui Imperio subsunt, etiam totius sacerdotij, & Romani Pontificis, eligunt.* Hæc ille. Nihil igitur aliud Cusanus docet, nisi Summum Pontificem non per se solum, sed adhibito etiam aliorum consilio, & consensu, eam sanctionem edidisse.

Verum.

Veruntamē in eo ab isto auctore dissentire cogimur, quòd ipse auctoritatem præcipuam eius institutionis ad consensum omnium eorum referat, qui ad Imperium pertinēt. quod quidem nullo teste probat, nec probare potest. nullus enim Historicus refert talem aliquem popularem conuentū, qualem Cusanus fingit, ad instituendos Imperij Electores celebratum esse. neque mirum videri debet, si Cusanus, vir aliqui doctissimus & diligentissimus, in eiusmodi rebus, quæ ab historiarum cognitione pendent, hallucinatus sit. siquidem ipsius ætate aded magna erat vbique penuria veterum Historicorum, vt ipse capite superiore eiusdem libri aliquoties referat, se apud nullum veterem auctorem legisse, Imperium Romanum trāslatum fuisse à Græcis ad Carolum Magnum; & inde etiam colligat, neque Carolum Magnum, neque cæteros Principes successores eius, vsq; ad Magnum Othonem, verè ac propriè fuisse Imperatores Romanorum. At hos manifestos esse errores, atque ex librorum inopia natos, ne Illyricus quidem negabit.

Accedit postremò, libros illos de Concordantia Catholica scriptos esse à Nicolao Cusano adhuc iuvene, & in gratiam Concilij Basileensis, atque eorum qui tum nihil aliud magis optabant, quàm aliquid dici, vel scribi, quo Romani Pontificis auctoritas minueretur. ex quo etiam fonte manarunt illa verba: Vigor nihilominus definitionis, non ab ipso primo omnium Pontifice, &c.

Itaque idem ipse postea maturior, multis de rebus aliter sensit & scripsit. nam cùm in secundo libro de Concordantia Catholica passim euehat in sublime Concilij Basileensis auctoritatem; postea tamen in epistola prima quæ est ad Rodericum, eiusdem Concilij acta his verbis reprehēdit: Visi sunt, inquit, illi obcæcatissimi viri in spiritu furoris fuisse, quando supra sacrum Principem Ecclesiæ nescio qualem iudiciariam sibi vendicabant potestatem, & horridum nefas attentarunt, in sacrum Principem suum sæuientes, seipfos ab eodem, & vniuersa per orbem Catholica Ecclesia perniciosissimè secantes. Hæc ille. qui sine vlla dubitatione (si occasio se obrulisset) de hac etiam quæstione nostra longè aliter postea scripsisset. Atque hæc paulò fusiùs de Cusano differere placuit, ob

eius viri eruditionem. nam alioqui facile potuissent vnum auctorem, eumque recentissimum, contemnere; cum tot haberem veteres Theologos, Iureconsultos, Historicos, ipsum denique Summum Pontificem, ac Principes Electores, quos vni illi obiicerem.

Pergit deinde Illyricus, atque ait: *Martinus Polonus Paparum familiaris, differens de constitutione Electorum, non tribuit eam Papæ, facturæ procul dubio si verè potuisset. sic & Antoninus, Episcopus Florentinus. Sic & Leopoldus de Bamberga, sæpe dicens de constitutione septem Electorum, nusquam tamen id Papæ, aut Rom. Ecclesiæ adscribit, cuius alioqui studiosissimus fuit.* Rectè facit Illyricus vt ad testes mutos prouocet. nam, vt est solertis ingenij, facile præuidebat fore, vt loquentes testes ex ipsis ipsorum testimoniis nullo negotio refellerentur. At quid quæso valent tres muti testes, aduersus tam multos loquentes, fideque dignissimos, quos nos protulimus? fanè in quouis tribunali multò plus ponderis habent duo trësue homines qui affirmant, quàm viginti qui neque afferant, neque negent. quanto igitur magis pluris faciendi sunt viginti, & eo amplius, qui disertis verbis testantur, Electores à Pontifice constitutos; quàm tres, qui id neque negant, neque affirmant, sed vt rem notam, & peruulgatã prætereunt.

Pergit igitur Illyricus, his omiſſis, ad argumenta quædam longius petita, atque ex eo probare conatur, à Gregorio V. nullam editam sanctionem de Electoribus Imperij, quod eius antecessor Benedictus Othone II. Romæ vita functo Germanos orauerit, vt bonum Principem eligerent. *Scribit, inquit, etiam Platina, Benedictum Pontificem ibi tunc apud omnes instituisse, & orasse vt in tanta rerum difficultate, totiq; periculis, maxime idoneum deligerent: quo ille diserte confessus est, ipsorum esse, non suum, eligere Imperatorem. si verum esset quod Paparum adulescentes contendunt, Papas Carolo dedisse Imperium, Papas Othoni Imperium tradidisse, Papas denique post Othonem III. ius eligendi Cesaris Germanis tradidisse: an non ibi mortuo. I. Othone suum illud tam plenarium ius eligendi, & creandi Imperatores, vel maxime Papa demonstrasset, cum tanta esset de ea re controuersia, cumq; Roma in sede Papali negotium ageretur?*

At quid est hoc aliud, Illyrice, nisi aërem verberare: Quis enim Catholicorum scriptorum dicit, ad Pontificem pertinere, Imperatores eligere? elegit ille quondam Carolus Magnus; sed cum in eius persona (vt Innocentius loquitur) ad Germanos Imperium transtulisset, ius etiam electionis illis concessit; sibi verò id retinuit, vt electum, si is idoneus videretur, confirmaret, inungeret, coronaret. quod ius Pontificium confirmandæ electionis, Principes Electores agnoscere debere, & in sua præsentia agnouisse, testatur Innocentius Pontifex in cap. Venerabilem, aliquoties iam citato. Itaque idem Platina, qui scribit à Benedicto Pontifice exoratos Electores, vt idoneum Principem designarét, scribit etiam (quod Illyricus non satis germana fide reticuit) ab eodem Pontifice Othonis III. electionem confirmatam, & eo modo schisma sublatum, quod in Imperio oriri iam cœperat, cum alij Othonem, alij Heinricum, alij Crescentium Imperatorem delegissent. quo sanè factò summa apparuit in Summo Pontifice potestas; quemadmodum etiam ante illa tempora, cum Carolus Caluus, & Ludouicus Rex Germaniæ de Imperio disceperant, ille obtinuit causam, quem Summus Pontifex coronauit, vt nos supra cap. 5. ex probatis historiis demonstraui- mus. & post tempora Benedicti cum Lotharius & Chunradus (vt verbis vtat Innocentij in cap. Venerabilem) in discordia fuissent electi, Romanus Pontifex Lotharium coronauit; & Imperium obtinuit coronatus, eodem Chunrado tunc demum ad eius gratiam redeunte.

Sed veniamus ad aliud Illyrici argumentum. *At*, inquit, *quod Pontificij adulescentes clamant, Gregorium V. eam potestatem Germanis tradidisse, & ista ratione (vt nunc sunt) constituisse; nullo certo testimonio probari potest, & in super rationi repugnat.* Et infra: *Denique proferant, si possunt, exemplar istius decreti, quod à Papa Gregorio V. factum esse aiunt.*

Non laborabimus (credo) in hac diluenda obiectione, si Illyricus sibi constare velit. nam (vt omittam testes illos tam multos, & tam probatos, quos antea in medium adduxi) in eadem pagina vbi obiicit nobis testium idoneorum penuriam, pronunciat ipse sine vllis testibus, sanctionem illam de septem Electoribus ab Othone III. esse factam, cum is in Ger-

maniam ex vrbe rediisset. quæro igitur ab Illyrico: qui sunt Historici, qui scripserunt, Othonem III. in Germania sanctionem illam edidisse? ego sanè nullum omnino legi, qui aliquid eiusmodi scripserit: quos autem Illyricus supra citauit, nihil iuuare causam eius, supra demonstraui. Deinde proferat si potest Illyricus exemplar istius decreti, quod ab Othone III. factum esse dicit; qui in historia illa centuriata ita omnia collegit, vt nihil planè præteriisse videatur: cur non etiam decretum illud Othonis III. de septem Electoribus in eam retulit? cur igitur nobis obiicere non veretur, quod æquè sibi ac suis obiici posse videt? vt igitur vno verbo respondeam; vbi decretum illud Gregorianum lateat, si tamè vsquam hoc tempore exstat, nescio; quod tamen aliquando factum esse, facile mihi persuadent insignes illi viri, qui in libris suis narrationem huius facti inferendam censuerunt. nam etiamsi exstaret, nõ aliunde certiùs cognosceretur esse Gregorij, quàm ex traditione, & fide Historicorum.

Postremum, idq; grauißimum Illyrici argumentũ sumitur ab ipsa naturali ratione. *Sed pugnat, inquit, cum omni ratione hoc figmentum. nam primum electionis ius veteri more statim in ipsa Imperatoria dignitate continebatur, cum Imperium fuit adhuc hereditarium, vt Carolus, aliùsue aliquis cū semel fuit factus Imperator, non tantum ipse pro arbitrio imperauit; sed potuit etiam eam dignitatem communicare alteri, cui voluit, vt Carolus communicauit Ludouico filio, is porro Lothario. potuit igitur idem Imperator ex plenitudine sua potestatis etiam aliis illud ius eligendi tradere, aut constitutionem aliquam, decretumq; de ea facere, non expectato Pape mandato, qui tunc eius iuratus subditus fuit cum omnibus Romanistis; sicut Sergius iurauit Lothario fidelitatem cum suis Romanis, & plurimi alij Pape. Deinde creato semel Imperatore, & translato Imperio in aliquam gentem, vt isti gloriantur se transtulisse in Francos, & Germanos; non tantum ipse vnus homo habuit illam plenitudinem Imperatoria potestatis, sed etiam principes potestatis illius participes fuerunt. Imperium enim non in vno solo homine, sed in toto eorum corpore, & presertim in eius principibus consistit.*

Sed hæc omnia, aliaque permulta, quæ Illyricus repetit, & inculcat vsque ad nauseam, nihil aliud efficiunt, nisi ius eligendi Imperatorem penes Germanos fuisse ab ipsa translatione Imperij: quod nos certè minimè negamus. quin potius Innocentius Pontifex, loco supra citato, ex eo probat, potestatem eligendi Imperatorem ad Germanos ab Apostolica sede peruenisse, quòd eadem Apostolica sedes in persona magnifici Caroli Imperium à Græcis transfulerit in Germanos. At non rectè colliges ex eo quòd Apostolica Sedes ius eligendi Germanis in Carolo Magno tribuit illo ipso tempore, quo in eos Imperium transfudit; non potuisse Gregorium V. postea sanctionem aliquam circa electionem Imperatoris, ipso præsertim Imperatore, Germanisq; Principibus consentientibus, edere.

Nam etsi Pontifex Imperium transfudit, & ius eligendi Principem dedit; non transfudit tamen neq; dedit illam suam, quam in omnem Ecclesiam ab ipso Christo habet, summam atque plenissimam potestatem. Quare sicut potuit, Ecclesiæ causa id exigente, Imperium à Græcis ad Germanos transferre: ita quoque transferre posset, si eadem causa non occurreret, à Germanis ad aliam nationem. pari ratione, sicut ius eligendi Principem potuit summus Pontifex Leo eius nominis tertius Germanis tribuere: ita quoque potuit Gregorius V. ad impedienda schismata, bella & seditiones, quæ ex multitudine Electorum nascebantur, ad certum numerum Principum Electores eiusmodi reuocare; præsertim (vt supra dixi) ipso quoque Imperatore assentiente, vel etiam petente ac rogante, omnino enim verisimile est, Imperatorem, quod ipse facere non audebat, vt tot Principes ab electionis iure excluderet, à summo Pontifice id postulasse.

Iam verò quòd Sergium Papam Lothario fidelitatem iurasse Illyricus scribit, non aliò pertinet, quàm ad cumulum augendum eius mendaciorum. nam neque Ado, neque Rhegino, neque Otho Frisingensis, neque Urspergensis, neque Marianus Scotus, neque Sigebertus, neque Martinus Polonus, neque Platina, neque Nauclerus, neque alius vllus (quod sciam) hoc dicit. ac ne ipse quidem Illyricus in vita Sergij, quam scribit Centur. 9. cap. 10. col. 497. & 498. Sed video vnde

ffff s

occa-

occasionem mentiendi arripuerit Illyricus. Liber Pontificialis in vita Sergij I L. & Ioannes Nauclerus in Chronico generat. 39. tradunt rogatum fuisse Sergium Pontificem, vt permitteret Romanam nobilitatem iurare fidelitatem Ludouico Lotharij filio, quem idem Sergius Regem Italiae declarauerat: Pontificem autem nullo pacto concedere voluisse, vt Romani Ludouico iurarent, idque tantum permisisse, vt Lothario Imperatori iusiurandum quod petebatur praestarent, quoniam igitur Sergius Papa Romanos proceres Imperatori Lothario iurare permisit, id Illyricus pro sua mentiendi auctoritate ita interpretatus est, ac si Pontifex ipse Imperatori iusiurandum praestitisset.

Ac vt videas, Lector, quam sibi ipse constet Illyricus, adscribam hic pauca de isto ipso Sergio ex loco citato historiae centuriatae eiusdem Illyrici, ibi enim Sergium Papam, vt Monarcham orbis terrae, & Dominum Regum, atque Imperatorum describit, quem hoc loco subditum iuratum Imperatoris facit. Sic igitur ille Centur. 9. cap. 10. col. 498. *Maiestatem spreuit, nam sese passus est ordinari in Pontificem, non expectato Imperatoris assensu: quod erat contra privilegia eius. deinde noluit committere, vt populus Romanus Ludouico filio Lotharij sacramentum praestaret: licet Drogo Metensis, & alij Archiepiscopi, qui ex Gallis cum Ludouico aduenerant, acriter ea de re cum ipso contenderent, inquit enim ad Episcopos, & legatos: si vultis Domino Lothario Imperatori magno hoc sacramentum vt faciant, solummodo consentio, & permitto. nam Ludouico eius filio vt hoc pergatur, nec ego, nec omnis nobilitas consentit. Regna huius mundi, & gloriam eius affectauit. penes se enim voluit esse potestatem, Reges & Imperatores, quos vellent, inaugurandi. nam Lotharium coronauit, & Ludouicum eius filium Regem Longobardorum designauit: Ludouici filios, de regno digladiantes, ad pacem per legatos cohortatus est, & regni partitionem approbauit. & Siconulpho Beneuentano in terram prostrato pedes suos osculandos praebuit. Hac ille. Qui si verba sua inspicere non grauetur, per se ipse facile iudicabit, vtrum ille iuratus subditus, atque, vt supra vidimus, iuratum mancipium Regum iure appelletur, qui Imperatores, quos vult, coronat, qui filios Imperatoris Reges desi-*

designat; cui duces humi prostrati pedes osculantur, ad cuius
 nutum populi sacramentum fidelitatis Imperatori præstant;
 quo demum repugnante, iidem populi in verba Ludouici Re-
 gis præsentis, atque armati, iurare non audent. Sed iam libri
 totius Illyriciani conclusionem audiamus. *Hactenus, inquit,
 Spiritu Domini nos in omnem Veritatem manu ducente, &
 dolos fraudesq; Antichristi, eiusq; Symystrarum patefacien-
 te, ostendimus Veram translationem aut etiam communica-
 tionem Romani Imperij in Germanos factam, qua etiam nunc
 Dei beneficio fruuntur. & simul contra recepta historicorum
 clericorumque figmenta probavi, nec translationem Imperij,
 nec ius Electorum, eis Papa beneficio contigisse, &c.*

Non possum equidem non vehementer mirari, cur sum-
 mum Pontificem Antichristum tam confidenter Illyricus no-
 minet. nouimus enim ex Daniele cap. 11. & Paulo 2. Thessal. 2.
 Antichristum nullum Deum curaturum, seque ipsum supra
 omne quod dicitur Deus, exaltaturum, & rursus ex Illyrico in
 hoc ipso libro sæpius audiuius, Romanos Pontifices seruos
 & mancipia Imperatorum fuisse; ex Centuria verò 8. & 9. cap.
 10. iam antè didicimus eosdem Pontifices tot Diis sese subi-
 cere solitos, quot sunt in cælo sancti, quot in terris imagines,
 quot sub terram reliquiæ: quis igitur capiat, eum extollere se
 super omne quod dicitur Deus, & nullum Deum curare, qui
 non modò Deos innumerabiles publicè colat, sed etiam ad eò
 sit humilis atque abiectus, vt se mancipium iuratum Princi-
 pum terrenorum esse fateatur? Sed quid opus est in hoc men-
 dacio refellendo diutius laborare, cum totus liber ex menda-
 ciis constet? sic nimirum loqui, sic disputare oportuit disci-
 pulum eius, qui in veritate non stetit.

Sed quid ego de illa incredibile impudentia, vel sacrilega
 potiùs impietate dicam, qua tot mendaciorum auctorem Spi-
 ritum sanctum facit? *Hactenus, inquit, Spiritu Domini nos in
 omnem Veritatem manu ducente dolos & fraudes Antichristi
 ostendimus.* Hoc sanè deerat ad cumulum mendaciorum, vt
 disputationem mendaciis vndique scatentem, vel potiùs to-
 tam ex mendaciis fraudibusque contextam, Spiritui sancto
 tribueret, omnemque veritatem appellaret. est ne aliquid vl-
 trà, quò progredi audacia atque impietas possint? si mentiri
 scelus

scelus est apud Christianos; quid erit, religioni sibi ducere non mentiri? quid ipsa mendacia in Spiritum sanctum auctorem conferre?

Sed ego non iam Illyricum miror confidentissimè mentientem, ac religioni sibi ducentem non mentiri, & demum ipsa sua mendacia Spiritui veritatis adscribentem; nam impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnit. Illos miror, qui cum viri prudentes & graues videri velint, sibi tamen ab eiusmodi portentis imponi atque illudi tam facile patiuntur. quæ enim maior cogitari aut fingi potest vel negligentia, vel cæcitas, vel etiam stupiditas, quam iis hominibus fidem habere, quorum tanta est leuitas & inconstantia, ut perpetuò secum ipsi pugnent; tanta mentiendi libido, ut in exiguis libellis tantos acervos mendaciorum inserant, ut plura mendacia sint quàm verba?

Sed si eorù desidia non immeritò reprehenditur, qui mendacissimos libros facile sibi obrudi sinunt, intoleranda deinceps non iam desidia, sed improbitas erit, si detecta & confutata mendacia ab oculis suis atque auribus non repellant. quanquam ego meliora de Germanis, ut corpore candidis, & etiam animo sinceris, & veritatis amantibus sperare debeo. iniuriam enim facerem nobilissimæ nationi, si eos crederem mendaciis potiùs, quàm explorata veritate delectari?

Vnum illud oro, atq; obsecro Germanos omnes, ut secum ipsi cogitent, qui sint, unde genus duxerint, quos maiores habuerint; quantum denique intersit inter præclarissimos illos heroes, Carolum Magnum, Ludouicum Pium, S. Henricum, Lotharios, Othones, Chunrados, qui nihil antiquius habebant, quàm ut Apostolicam B. Petri sedem certatim honorarent, atq; ornarent; & nescio quos Illyricos, homines obscuros, seditiosos, ac turbulentos, qui totis viribus laborant, ut eandem illam sedem imposturis ac fraudibus euertant. neque enim dubito, quin, si ista paulò attentius cogitauerint, illorum potiùs, quàm istorum similes videri volent: multoq; magis eorum pietatem, grauitatem, constantiam sectandam sibi esse statuent, qui Germanicum nomen toto orbe terrarum celeberrimum sua virtute fecerunt; quàm impios istorum fautores, temeritatem, & inconstantiam, qui Germaniam vniuersam

uersam sectis, seditionibus, ac tumultibus repleuerunt. Illud certè historicorum omnium literis ac vocibus testatum extra controuersiam est, nunquam magis potentiâ atq; opibus floruisse Germaniam, quam cùm illi imperarent, qui sedem Apostolicam in primis venerabantur.

Ad finem libri sui de translatione Imperij adiecit Illyricus longissimam appendicem; in quam primo loco retulit integrum cap. 3. li. 3. de Concordantia Catholica Nicolai Cusani. 2. integram epistolam Innocentij III. quæ incipit Venerabilem, & habetur inter epistolas decretales titulo de Electione. 3. epistolam Friderici I. Imperatoris ex Radeuico lib. 3. cap. 10. quam etiam suprâ posuerat in prolegomenis. 4. Historiam quandam de rebus gestis Paschalis Papæ, & Henrici Imperatoris ex Dodechini Abbatis appendice ad Marianum Scotû. 5. Ludouici IV. Imperatoris Apologiam. Ex quibus omnibus nihil est quod responsionem desideret, præter Apologiam Ludouici IV. nam de testimonio Cusani diximus supra cap. 13. & 15. Epistola Innocentij causæ nostræ maximè fauet. De epistola Friderici disseruimus cap. 3. Historia Paschalis & Henrici ad rem præsentem nihil facit. non enim inter eos quæstio erat de Imperij translatione, sed de inuestituris Episcoporum, & præterea imperfecta historia est, quam ex Dodechino refert Illyricus; perfecta ex Abbate Urspergenfi petenda est. ex qua quisque perspicere poterit, contentionem illam longè alium exitum habuisse, quam optasset Illyricus. coactus enim fuit Imperator, terroribus plagisque immissis diuinitûs, Ecclesiæ collum subiicere, atque inuestituras Episcoporum, pro quibus retinendis tam diu laborauerat, vel inuitus dimittere. Sola igitur restat Ludouici IV. Apologia; quæ quoniam ab Alberto Pighio egregiè refutata est, ne actum agere videar;
ad ipsius Alberti responsionem Lectorem censui remittendum.

L A V S D E O.

